

Maturitní okruhy ze základů společenských věd 2018/2019

1. Psychologie a její předmět

Základní psychologické pojmy, historický vývoj psychologie, psychologické disciplíny a metody psychologie. Duševní hygiena.

2. Lidské vnímání, fantazie a myšlení

Vnímání jako psychický proces, sociální vnímání, sociální komunikace a její průběh, efektivní komunikace, fantazie a její druhy. Myšlení a řeč, druhy myšlení, myšlenkové operace.

3. Paměť, učení, pozornost, inteligence

Druhy paměti a pozornosti, vymezení inteligence.

4. Osobnost a její vlastnosti

Emoce, temperament, charakter, volní vlastnosti, schopnosti a dovednosti.

5. Vývojová psychologie

Osobnost a její význam. Vývojová stádia osobnosti.

6. Duševní hygiena

Duševní zdraví, zdravý životní styl. Duševní choroby.

7. Společnost jako předmět sociologie

Předmět sociologie a její rozdělení. Historický vývoj sociologie, česká sociologie. Vztah sociologie a jiných vědních oborů, metody sociologického výzkumu.

8. Člověk, příroda a kultura

Společenská podstata člověka, význam a funkce socializace.

Příroda a společnost, pojetí člověka v sociologii, přírodní faktory ovlivňující člověka a společnost, pět mezníků vývoje vzájemného vztahu člověka a přírody, ekologie a globální problémy lidstva.

Kultura a její pojetí v sociologii, dělení a funkce kultury. Pojmy – enkulturace, subkultura, kulturní difúze, akulturace. Masová kultura a její znaky, proces globalizace.

9. Sociální skupiny a společenská stratifikace

Sociální pozice, status a role, konflikt rolí. Charakteristika davového chování, vůdce a vůdcovství.

Sociální změny ve společnosti. Sociální struktura společnosti, stratifikační hlediska, sociální mobilita a její formy, význam norem ve společnosti, sociálně patologické jevy – deviace a jejich druhy, kriminalita dětí a mládeže.

10. Světová náboženství

Charakteristika náboženských systémů. Judaismus, křesťanství, islám a východní nábožensko-filozofické systémy.

11. Politologie jako věda

Rozdíl mezi politikou a politologií, metody politologie. Dějiny politického myšlení. Média a politika. Mezinárodní vztahy a organizace.

12. Občan a stát

Stát, jeho znaky, teorie vzniku státu, demokratický právní stát, formy a funkce státu. Státní moc a její dělba. Principy a formy demokracie. Nedemokratické systémy.

13. Demokracie a nedemokratické režimy

Ohniska politických konfliktů 20. a 21. století. Terorismus.

14. Volby a jejich význam

Volební právo, volební systémy, volby v ČR. Politické ideologie. Politické strany a jejich funkce. Význam občanské společnosti.

15. Český stát a státnost; Ústava ČR

Historický vývoj české státnosti. Státní symboly. Státní občanství. Lidská práva a významné mezinárodní dokumenty, porušování lidských práv ve světě, ústavy a jejich smysl, Ústava ČR.

16. Základy teorie práva a pracovní právo

Pojem právo a jeho historický vývoj. Rozdělení práva. Právní normy a jejich druhy. Rozdíl mezi právem a morálkou. Právní řád. Zákonnost a právní vědomí. Publikace a forma právních předpisů. Platnost a účinnost právních předpisů. Právní vztahy a skutečnosti. Systém práva.

17. Občanské právo

Občanské právo a rodinné právo.

18. Pracovní právo

Pracovní poměr a jeho druhy, pracovní smlouva, způsoby ukončení pracovního poměru.

19. Trestní právo

Trestní právo, soudy a jejich struktura v ČR.

20. Mikroekonomie; předmět ekonomie; trh a tržní mechanismus

Předmět ekonomie, základní ekonomické pojmy, ekonomické subjekty (druhy firem), základní ekonomické otázky, ekonomické systémy. Trh a jeho rozdělení, základní elementy trhu (nabídka, poptávka, cena, konkurence). Role státu v ekonomice, objasni případy tržních selhání.

21. Makroekonomie; hospodářská politika státu

Výkonost národního hospodářství, makroekonomické ukazatele. Hospodářská politika státu a její cíle, monetární a fiskální politika státu, státní rozpočet. Nezaměstnanost a její typy, příčiny nezaměstnanosti v tržní ekonomice. Co je to inflace? Příčiny, typy a důsledky. Historický vývoj peněz, jejich funkce.

22. Úvod do filozofie

Počátky filozofického myšlení v Řecku. Mílétská škola, Hérakleitos, Eleaté, Pythágorás, období mladších fyziků.

23. Klasické období a helénistická filozofie

Sofisté a Sókratés, Platón, Aristotelés, novoplatónismus. Helenistické školy.

24. Středověká filozofie – patristika, scholastika

Základní otázky středověké filozofie. Rozpory v mezi antickým a křesťanským viděním světa. Heretické proudy. Sv. Augustin. Spor o univerzálie. Arabská filozofie. Tomáš Akvinský. Pozdní scholastika.

25. Renesanční myšlenkový svět, novověká filozofie

Anglický empirismus (Locke, Hume, Berkeley), racionalismus (Descartes, Spinoza, Leibniz).

26. Osvícenství a německá klasická filozofie

Kant, Fichte, Schelling, Herder, Hegel.

27. Scientismus a opozice vůči scientismu – voluntarismus; filozofické proudy 20. století

Pozitivismus, marxismus - Karel Marx, Engels. Schopenhauer, Nietzsche, Kierkegaard. Vitalismus, pragmatismus, fenomenologie, existencialismus, filozofická antropologie, postmodernismus.

28. Česká filozofie; etika

Charakteristika české filozofie. T. G. Masaryk, K. Čapek, L. Klíma, E. Rádl,
J. Patočka + představitelé současné filozofie.

Rozdíl mezi etikou a morálkou. Mravnost, elementární mravní normy a jejich vysvětlení, etický paradox.
Svoboda a její význam. Vnitřní a vnější svoboda. Pojmy: dobro, zlo, svědomí a vina. Etika v dějinách
filozofie. Praktická etika.